

Pol da Taitus do Papua Mandagit

But piso gen

Taitus unun Juda amin kabikon nani kinda dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpuluganban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosoq unudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unun tagi dima. Mani amin kinda panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyindet asak unun do iyigit. Minat amin pelan, ae yawi kaluk, ae oman monji unun yoyindet nianji asak unun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minat aminyo yoyin degek but kalonji egek notni do anpak tagisi an yomin yomin anek gen emat dima anek egipni do yoyigit.

Taitus unun nandan gadatni panteban anek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosoqon ekwan unun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1–3)

1 ¹ Nak Pol, Pinokop dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minat aminyo Pinokop da iyi do manjigit unun dakon nandan gadatni panteban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanek Pinokop dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit. ² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anek, Pinokop da egip egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinokop da yo kinda dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unun nim do kili yan teban tagit. Unun top dima yosok. ³ Ae don, iyi bisap unun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panroman agit. Yan aban geni noman alatan tenjenagit. Pinokop, yokwikon ban timit timit aminin, unun da nak Pinokop gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

---

^a 1.2 Kol 1.27

^{4b}Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinjkop Dat gat ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminjek anpuluğanbal butgo yawori tosak do bisit asat.

Taitus unun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵Gak pi morap anđiwarikgiman unun panwasip abi yan do anjek Krit miktimon gegum. Do gayigim unun da aripmon kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki. ^{6c}Gak minat aminyo da dabilon gulusunni mini amin ban manjiki. Unun minat kalonji dakon eni egipjak. Ae unun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinjkop da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anjek meñ datyo dakon gen pabin yop anpak yolek dima ani. ⁷Panmuwukbi dakon kila amin unun Pinjkop dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anakwan amin da gulusunni kinda dima koni. Unun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unun pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae monen morapmi timit do nandak nandak dima asak. ⁸Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anjek anpak kalipmi pabin yopmandak. ⁹Unun gen bamisi iyin dekgwit unun tebaisi abidosak. Anjek minat aminyo gen bami yoyin degek butni panjeban asak. Ae gen bami pabin yopmanjan amin gen tebaisi yoyinakwan gulusunni pindatni.

Miktim tim Krit unudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panupbal an

^{10d}Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanjek amin dakon nandak nandak panjewan. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an. ^{11e}Unun amin minat aminyo dakon monenji timit do nandanek yoyin det gulusun anjek minat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat panupbal an. Do gen unuden dima yoni do yanjop an yobi. ¹²Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kinda da yan yagit, “Krit amin morap unun top yogok amin. Unun amin yokwisi jon kilap yombem. Unun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan.” ^{13f}Gen unun bami. Do gak anpakni panmilip anjek Pinjkop nandan gadan imin kimotni do gen tebaisi yoyiki. ^{14g}Yan anaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanjenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

^b 1.4 Ro 1.7; 2Ko 8.23; Gal 2.3   ^c 1.6-9 1Ti 3.2-7; 2Ti 2.24-26   ^d 1.10 1Ti 4.7
^e 1.11 2Ti 3.5-6; 1Pi 5.2   ^f 1.13 2Ti 4.2   ^g 1.14 1Ti 4.7

¹⁵ Miñat aminyo burikon yoni mini uñun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Piñkop da dabilon garagi tagi bañ yolek Kristo dima nandañ gadañ iman amin uñun nandak nandakni kilegi minisi. Nido, nandak nandakni gat butni gat Piñkop da dabilon garagi tagi. ¹⁶ ^hGen kaganikon da yañ yoñ, “Piñkop nandañ imisat”, mani anpakni da yañ nolihban komañ, Piñkop manji imihnek ekwañ. Piñkop da dimasi galak tañ yomisak. Uñun gen pabiñ yop aminsi, ae anpak tagisi kind aripmi dima ani.

Amin pelañ anpak Piñkop da si galak tosok bañ ani

2 ¹ Mani, gak miñat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap toñ uñun yol kimotni do yoyiñ deki. ² Amin pelañ pakbi teban nanek but upbal dima ani do yoyiki. Uñun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandañ kokwin tagisi anek anpak tagisi bañgin ani. Uñun nandañ gadat tebaisi anek, amin do but dasi galak tañ yomiñek, tebai agek jigi morapmi guramitni do yoyiñ deki.

³ Ae miñat pelañ yo kisi yoyiñbi Piñkop da anpak galak tosok uñun bañ yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon oman monjini dima egipni. Ae yoyiñbi amin diwari anpak tagisi do yoyiñdetni. ⁴ Miñat pelañ da miñat gimoni da ani gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tañ yomni do yoyiñdetni. ⁵ Ae yoyiñ dekba miñat gimoni nandañ kokwin tagisi anek anpak tagisi bañgin anek Piñkop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anek yutni kila tagisi ani, ae amin do anpak tagisi anyomni, ae ani dakon piñbini egipni. Anpak uñun ani kañ, amin da Piñkop gen do yañba yokwi tok dima akdañ.

Taitus anpak tagisi wili gimoni da yolek ani uñun bañ asak

⁶ Uñuden gin, gak wili gimoni pañteban abi uñunyo kisi nandañ kokwin tagisi anek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani. ⁷ ^kYo morap aki bisapmon, gak gaga anpak tagisi bañgin abi, anaki amin da anpakgo kañek yolni. Miñat aminyokon yoyiñdet pi aki bisapmon gen kilegisi yañaki amin da gandaba pi amin bamisi kind yañ gandani. ⁸ ^lGen kilegisi bañgin yoki kañ, amin da gulusuñ kind dima kokdañ. Ae uwal da gen yokwi kind aripmi dima niyikdañ, nandak nandak yokwini do mayagi pakdañ.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹ ^mGak oman amin yoyiñbi madepni dakon piñbini egek pi tagisi madepni da galak tosok uñun bañ ani. Anek madepni da gen yoyiñba

^h 1.16 1Jn 1.6; 2.4   ⁱ 2.3 1Ti 3.11   ^j 2.5 Ep 5.22   ^k 2.7 1Ti 4.12   ^l 2.8 1Pi 2.15
^m 2.9 1Ti 6.1

kobogi do gen yokwi dima yoyini, ¹⁰ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anpak ani do but galaksi nandisak unun anakwa pindakban gwaljigi minisi ani. Yan aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen on yan terteroman unun do galak toni. Unun gen unun Pinokop yokwikon ban timit timit aminin dakon gen bamisi.

Pinokop dakon anpak yolek Kristo do jomjom anej

¹¹Nin nandaman, Pinokop dakon nandan yawotni unun kili noman tagit, do amin morap yokwikon ban tagi timitjak. ¹²Nandan yawotni unun da anpak yan anej do nolisak. Pinokop da pindakban anpak inani an unun dima anej do nolisak. Ae on miktim dakon anpak yokwi morap yopnej do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anek kilegisi egek Pinokop yolnej do nandan yawotni da nolisak. ¹³Unun anpak tagisi yolek nandan teban tajak kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Unun bisapmon Yesu Kristo Pinokopin Wikwisi ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak. ¹⁴Kristo unun mibili yan do egip egipni parekit. Nin yokwi morap da kiron ban pulugan nipmanek sugan panmilip aban gwaljigi minisi anej do parekit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anek anpak tagisi but dasi anej do parekit.

¹⁵Gak gen on minat aminyo yoyindekgi. Gak yan mudan gabi, do gen on guramitni do panthagap abi, ae gen pabin yopmanan amin unun anpakni panmilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yan dima yoni.

Pinokop da nin do yo tagisi agit, do nin anpak tagisisi anej

3 ¹Gak minat aminyo aego butni pabi pisanba kila amin madep gat ae gapman dakon pinbini egek geni guramik kimotni. Anek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni. ²Yoyinbi amin kindo do gen girej kindo dima yoni, anek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworisi egek minat amin morap kabikon iyi do nandaba pinakwa anpak tagisi ban anyomni.

³Ninyo kisi kalip nandan kokwinin tagi dima, ae gen pabin yop agiman. Sunduk da nin pankilikban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili mibili dakon oman monji egipguman. Nin anpak yokwi mibili mibili anek tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok agiman. Amin da uwal animgwit, ae ninyo amin do uwal agiman.

⁴Mani Pinokop Yokwikon Ban Timit Timit Aminin unun da nin do but dasi galak tan nimgut, anek golgoli nandanek nin do anpak tagisi agit.

ⁿ 2.12 1Jn 2.16   ^o 2.14 TP 19.5; GT 7.6; Esi 37.23; Gal 1.4; 1Pi 2.9   ^p 2.15 1Ti 4.12
^q 3.1 Ro 13.1-7; 1Pi 2.13-14   ^r 3.3 1Ko 6.9-11; Ep 2.1-2; 5.8

Ae unun anpakni noman altaŋ tenŋenagit bisapmon, ⁵ nin yokwikon baŋ timikgit. Nin da nin anpak kilegi kinda agimaŋ do anek nin yokwikon baŋ dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anek yokwikon baŋ timikgit. Nin sugaŋban monji ŋakŋak kalugi yombem anapno Telagi Wup da egip egip kalugi nimgut. ⁶ Yesu Kristo Yokwikon Baŋ Timit Timit Aminin pi agit unun do anek Piŋkop da Telagi Wupni madepsi ninon tagalgit. ⁷ Kristo da nin do nandaŋ yawok niminek paŋpulugaŋban Piŋkop da dabilon amin kilegisi agimaŋ. Anpak unun anek egip egip teban abidoneŋ do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandaŋ teban tajeŋ jomjom anek ekwamaŋ. ⁸ Gen morap gayisat unun bamisi.

Nak gen unun do madepsi yaŋ tenŋenoki do nandisat, anaki miŋat aminyo Piŋkop nandaŋ gadaŋ imaŋ unun da anpak tagisi ak do pi madepsi ani. Anpak unuden unun yo bamisi, ae unun da amin morapmi tagi paŋpulugogi. ⁹ Mani pidok pidok ak do nandaŋ kokwini tagi dimakon da yoŋ, ae gen emat an amin, ae babikni dakon man dogin yaŋekwaŋ, ae Moses dakon gen tebanon gen toŋ unun dakon mibili do gen emat an amin dakon geni gulusuŋ do mirak dima yopbi. Gen unuden da nin aripmi dimasi paŋpulugoni.

¹⁰ Amin kinda paŋmuwukbi tuwil do anpak di aban kaŋ, nandak nandakni anmilip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalon bo kosit bamot gengo dima nandaban kaŋ, manji iminek wagil yipmaŋ deŋgi. ¹¹ Gaga nandisal, unuden amin kosit kilegi kili yipmaŋ deŋgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da kobogi yokwi timitjak do kili yaŋ mudaŋ ibi.

Taitus kiŋ Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat. ¹³ ^x Gak Senas unun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do paŋpulugoki. Anaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil. ¹⁴ ^y Miŋat aminin da pi tagisi anek yo do wadak wadak an amin paŋpulugoni dakon nandak nandak timitni. Paŋmuwukbi isal egek Piŋkop dakon anpak dima yolni kaŋ, unun tagi dima.

¹⁵ Miŋat amin morap nak gat ekwamaŋ unun da gak do gildat tagi yaŋ yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi miŋat aminyo Yesu Kristo nandaŋ gadaŋ iminek nin do but dasi galak taŋ nimaŋ unun yoyiki.

Piŋkop dakon nandaŋ yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

^s 3.5 2Ti 1.9; Ibr 10.22   ^t 3.6 Ya 2.17-18   ^u 3.9 2Ti 2.14,16   ^v 3.10 Mt 18.15-17

^w 3.12 Ep 6.21-22; Kol 4.7-8   ^x 3.13 Ya 18.24; 1Ko 3.5-6   ^y 3.14 Ep 4.28